DAGENS NYHETER.

En utskrift från Dagens Nyheter, 2021-11-22 10:08
Artikelns ursprungsadress: https://www.dn.se/arkiv/ledare/signerat-hans-bergstrom-fran-kris-till-ljus/

LEDARE

Ledare: Signerat/Hans Bergström: Från kris till ljus

PUBLICERAD 2001-06-20

UTVALD LÄSNING I DIN MEJLBOX

DN:s chefredaktör Peter Wolodarski väljer ut veckans mest läsvärda artiklar.

Skaffa nyhetsbrev

"De gamla ingen vårdbelastning" och "Ljus framtid för äldrevård" är två glädjande rubriker i tisdagens DN. Bakom ligger kalkyler gjorda på socialdepartementet, som säger att svenskarna blir friskare. En 75-åring i dag har normalt en mycket bättre hälsa än en 75-åring för säg tjugo år sedan.

Allt tyder på att denna förbättring av folkhälsan fortsätter. Därför, hävdar socialminister Lars Engkvist och hans medarbetare, leder en åldrande befolkning inte till samma dryga kostnader för vården som tidigare framtidsprognoser sagt.

Det nya materialet presenterades för ett år sedan, men departementets experter har styrkts i sin slutsats av nya amerikanska forskningsrön.

Att människor lever längre och förblir friskare bör ses som ett stort framsteg. Alltför ofta har det i stället beskrivits som ett bekymmer. Om våra system för pensioner och vård och arbetsmarknad inte är anpassade till nya demografiska förhållanden bör vi resonera om hur systemen ska förändras, inte förbanna framsteget.

Samtidigt finns det några faktorer som verkar i annan riktning än den socialdepartementet nu framhåller:

+ Om svenskarna blir friskare långt upp i åldrarna får vi ännu många fler pensionärer. Kanske ökar inte kostnaden för vården lika mycket som man trott, men de samlade pensionskostnaderna ökar i gengäld mer.

+ I ett samhälle där åldersfördelningen förskjuts kraftigt uppåt uppstår hård kamp om arbetskraften på de områden som behöver stort tillskott av personal. Service och vård är ett sådant område. Dess relativa löneläge kommer att höjas. Det bidrar till stigande kostnader.

+ Förväntningar och krav spelar stor roll för trycket på vård och service. Allt tyder på att de stora kullarna av fyrtiotalister har helt andra attityder än de mer förnöjsamma generationerna innan. De begär högre standard och driver sina krav med större kraft. Detta driver kostnader.

+ De medicinska framstegen kan möjligen komma att mins-ka trycket i ett led, som långtidsvård, men ökar i stället utgifterna i ett annat led, främst läkemedel. "Bot" för cancer och Alzheimer ligger mycket långt borta, om det någonsin blir verklighet. Däremot är utsikterna goda att med nya mediciner förvandla livshotande sjukdomar till kroniska, som går att leva med. Mycket lovande försök pågår. Inriktningen är att förebygga i stället för att försöka reparera. Med hjälp av nya instrument för tidig diagnos kan läkarna upptäcka en begynnande sjukdom. Bromsmediciner kan sedan, det är ambitionen, hindra sådant som att hjärnan långsamt förstörs av plackbildning. Får vi sådana mediciner, måste de rimligen tas i bruk. Men de innebär år efter år av dagligt bruk av mycket dyra mediciner. Om långvårdsnotan minskar, stiger i stället läkemedelsnotan drastiskt. Professor Ulf Pettersson i Uppsala, med utomordentlig överblick, menade på Erlander-seminariet i förra veckan att läkemedelsfinansieringen blir den mest påtagliga politiska frågan i anslutning till den biomedicinska revolutionen, mer så än de många "etiska" frågor som konferenser ägnas åt.

Vad det här säger är att vi ska vara glada över det genombrott i mänsklighetens historia som det innebär att vi lever längre och friskare, men att föränd-ringen ställer krav på reformer. Pensionssystem måste göras mer långsiktigt hållbara (vilket vi i stor utsträckning nu gjort i Sverige). Systemet för att finansiera läkemedel behöver ses över, så att inte användning av nya typer av verkligt välsignelsebringande mediciner stoppas av konstigheter i landstingens budgetregler. Framför allt behöver arbetsmarknaden förändras. Det går inte att ha ungdomar i skola tills de är 25 och "avveckla" professionella yrkesutövare vid 55 - om de flesta lever friska till 90, 100, 110 års ålder.

Den demografiska förändringen blir en mäktig hävstång för ett arbetsliv med nya kontraktsförhållanden och mänskligare villkor.

Även detta är i grunden något att glädjas åt.

Hans Bergström

Chefredaktör och ansvarig utgivare

TEXT

BERGSTRÖM-HANS

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt